ABC PRACODAWCY 2022

Sieć Ekspertów ds. BHP, certyfikowanych przez CIOP-PIB

CIOP PIB

ABC

PRACODAWCY 2022

- prawo pracy
- techniczne bezpieczeństwo
- organizacja i wyposażenie stanowisk pracy

Sieć Ekspertów ds. BHP, certyfikowanych przez CIOP-PIB

CIOP PIB

Warszawa 2022

Publikacja opracowana na podstawie wyników V etapu programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy", finansowanego w latach 2021–2022 w zakresie zadań służb państwowych ze środków ministra właściwego ds. pracy (zadanie nr 4.SP.22, pt.: Rozwój i koordynowanie działalności struktur sieciowych przedsiębiorstw na rzecz poprawy warunków pracy w Polsce). Koordynator Programu: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy

Autorzy
Członkowie Sieci Ekspertów ds. BHP we współpracy z CIOP-PIB

Projekt graficzny
Jolanta Maj

© Copyright by Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy
Warszawa 2022

ISBN 978-83-7373-384-8

CIOP PIB

Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy
ul. Czerniakowska 16, 00-701 Warszawa
tel. 22 623 36 98
e-mail: ciop@ciop.pl, www.ciop.pl

ABC
PRACODAWCY
2022

Szanowni Państwo,

poradnik został stworzony z myślą o osobach, które prowadzą działalność gospodarczą lub planują jej rozpoczęcie i zamierzają zatrudniać pracowników.

Poradnik zawiera treści dotyczące podstawowych obowiązków pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, jednak nie wyczerpuje wszelkich zagadnień związanych z zatrudnianiem pracowników.

W poradniku znajduje się również lista instytucji państwowych odpowiedzialnych za nadzór nad warunkami pracy w Polsce oraz zajmujących się problematyką bezpieczeństwa pracy.

W treści zamieszczono również adres strony internetowej, na której znajduje się lista Ekspertów ds. BHP certyfikowanych przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, do których można się zwracać o pomoc w rozwiązywaniu problemów związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy.

Stan prawny na 1 października 2022 r.

Zagadnienia, z którymi należy się zapoznać, rozpoczynając lub prowadząc działalność gospodarczą i zatrudniając pracowników, wraz z przywołaniem odpowiednich przepisów prawa

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
1.	Ukończenie szkolenia okresowego bhp dla pracodawców i innych osób kierujących pracownikami (szkolenie musi być powtarzane nie rzadziej niż co 5 lat)	**art. 237^3 § 2^1 Kodeksu pracy – k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. MGiP z dn. 27.07.2004 r.** w sprawie szkolenia w dziedzinie bhp (Dz.U. 2004 r., nr 180, poz. 1860 z późn. zm.)
2.	Kierowanie przyszłych pracowników na badania wstępne do lekarza medycyny pracy w celu uzyskania orzeczenia o braku przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku Kierowanie pracowników na okresowe badania lekarskie z upływem terminu ich ważności lub kontrolne badania lekarskie po chorobie trwającej dłużej niż 30 dni	**art. 229 § 1, 1^1, 1^2 i 7 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. MZiOS z dn. 30.05.1996 r.** w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w k.p. (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 2067 z późn. zm.)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
3.	Szkolenie bhp pracowników przed dopuszczeniem do pracy oraz udokumentowanie tego faktu w karcie szkolenia wstępnego Zapewnienie okresowych szkoleń bhp dla pracowników	**art. 237³ § 2 k.p. oraz art. 237⁴ k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. MGiP z dn. 27.07.2004 r.** w sprawie szkolenia w dziedzinie bhp (Dz.U. nr 180, poz. 1860 z późn. zm.)
4.	Sprawdzanie posiadanych przez pracowników wymaganych kwalifikacji i potrzebnych umiejętności oraz znajomości zasad bhp Kwalifikacje osoby dopuszczanej do obsługi wózków jezdniowych podnośnikowych z mechanicznym napędem podnoszenia	**art. 237³ § 1 k.p.**(t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. MKiŚ z dn. 1.07.2022 r.** w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz.U. poz. 1392). **§ 23 i zał. nr 1 rozp. MG z dn. 20.09.2001 r.** w sprawie bhp podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U. 2018 r., poz. 583 z późn. zm.) **rozp. MPiT z dn. 22.10.2018 r.** w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze żurawi wieżowych i szybkomontujących (Dz.U. 2018 r., poz. 2147) **§ 4 ust. 1 rozp. MRiF z dn. 15.12.2017 r.** w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy użytkowaniu wózków jezdniowych z napędem silnikowym (Dz.U. 2018 r., poz. 47 z późn. zm.) (wydłużono terminy ważności imiennych zezwoleń)
5.	Zawieranie w formie pisemnej umów o pracę przed dopuszczeniem pracownika do pracy	**art. 29 § 2 k.p. oraz art. 281 § 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
6.	Zatrudnianie bez umowy lub zaniżanie wynagrodzenia Od 1.12.2020 r. podlega karze grzywny **od 1 500 do 45 000 zł**, kto wbrew obowiązkowi **wypłaca wynagrodzenie wyższe niż wynikające z zawartej umowy o pracę, bez dokonania potrąceń na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych**	**art. 281 § 2 oraz art. 282 § 3 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **art. 3 ustawy z dnia 6.12.2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych** (Dz.U. 2018 r., poz. 2432)
7.	Zapoznawanie pracowników z zakresem ich obowiązków, sposobem wykonywania pracy oraz podstawowymi uprawnieniami	**art. 94 pkt 1 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.)
8.	Tworzenie wewnątrzzakładowych postanowień dla pracodawców zatrudniających co najmniej 50 pracowników – regulaminy pracy	**art. 104 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.)
9.	Zapoznanie pracownika z treścią regulaminu pracy przed dopuszczeniem do pracy (dotyczy pracodawców tworzących regulamin pracy)	**art. 104^3 § 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
10.	Informowanie pracowników o obowiązujących w firmie normach czasu pracy, częstotliwości wypłat wynagrodzenia, wymiarze urlopu wypoczynkowego oraz okresie wypowiedzenia umowy (w terminie do 7 dni od dnia zawarcia umowy o pracę)	**art. 29 § 3 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.)
11.	Udostępnianie pracownikom treści przepisów dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu	**art. 94^1 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.)
12.	Umożliwienie pracownikom podnoszenia kwalifikacji	**art. 17, art. 94, art. 103^1–103^6 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.)
13.	Poinformowanie pracowników o możliwości zatrudnienia w pełnym lub niepełnym wymiarze i o wolnych miejscach pracy	**art. 94^2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.)
14.	Ochrona kobiet ciężarnych i karmiących piersią	**art. 176 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. RM z dn. 3.04.2017 r.** w sprawie wykazu prac uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet w ciąży i kobiet karmiących dziecko piersią (Dz.U. 2017 r., poz. 796)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
15.	Ochrona pracowników młodocianych	**dział IX k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. RM z dn. 24.08.2004 r.** w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac (Dz.U. 2016 r., poz. 1509)
16.	Prowadzenie dokumentacji zatrudnienia pracowników	**art. 94 pkt. 9a k.p. oraz 281 § 6 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. MRPiPS z dn. 10.12.2018 r.** w sprawie dokumentacji pracowniczej (Dz.U. 2018 r., poz. 2369)
17.	Zapewnienie bezpieczeństwa danych osobowych pracowników	**ustawa z dn. 10.05.2018 r.** o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. 2019 r., poz. 1781 z późn. zm.)
18.	Zgłoszenie pracowników do ubezpieczenia społecznego, w tym informacje dotyczące pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze	**art. 36 ust. 2 ustawy z dn. 13.10.1998 r.** o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1009 z późn. zm.) **art. 41 ust. 8 ustawy z dn. 19.12.2008 r.** o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1340) **art. 219 ustawy z dnia 6.06.1997 r.** Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
19.	Przeprowadzanie badań i pomiarów czynników szkodliwych	**art. 227. § 1 pkt 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. MZ z dn. 2.02.2011 r.** w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. nr 33, poz. 166 z późn. zm.)
20.	Prowadzenie rejestru czynników szkodliwych	**art. 227 § 1 pkt 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. MZ z dn. 2.02.2011 r.** w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. nr 33, poz. 166 z późn. zm.)
21.	Spis i karty charakterystyki stosowanych w przedsiębiorstwie niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin	**art. 221. § 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **ustawa z dn. 25.02.2011 r.** o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1816 z późn. zm.)
22.	Ocena, udokumentowanie i informowanie pracowników o występującym ryzyku zawodowym związanym z wykonywaną pracą oraz o sposobach ochrony przed występującymi zagrożeniami	**art. 226 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 39 oraz § 39a rozp. MPiPS z dn. 26.09.1997 r.** w sprawie ogólnych przepisów bhp (t.j. Dz.U. 2003 r., nr 169, poz. 1650 z późn. zm.)
23.	Opracowywanie i udostępnianie do stałego korzystania przez pracowników instrukcji stanowiskowych bhp	**art. 237^4 § 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 41 rozp. MPiPS z dn. 26.09.1997 r.** w sprawie ogólnych przepisów bhp (t.j. Dz.U. 2003 r., nr 169, poz. 1650 z późn. zm.)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
24.	Zapoznanie pracownika z prawidłowym sposobem wykonywania ręcznych prac transportowych – jeżeli takie prace są przewidziane	**art. 237^4 § 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. MPiPS z dn. 14.03.2000 r.** w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych oraz innych pracach związanych z wysiłkiem fizycznym (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 1139)
25.	Prowadzenie ewidencji czasu pracy Prowadzenie ewidencji czasu pracy kierowców	**art. 149 § 1 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. MRPiPS z dn. 10.12.2018 r.** w sprawie dokumentacji pracowniczej (Dz.U. 2018 r., poz. 2369) **ustawa z dn. 16.04.2004 r.** o czasie pracy kierowców (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1473)
26.	Opracowywanie tabel przydziału odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej	**art. 237^6–237^{10} k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **zał. 2 rozp. MPiPS z dn. 26.09.1997 r.** w sprawie ogólnych przepisów bhp (t.j. Dz.U. 2003 r., nr 169, poz. 1650 z późn. zm.)
27.	Prowadzenie dokumentacji związanej ze stosowaniem odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej	**art. 237^6–237^{10} k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 6 pkt. 4 rozp. MRPiPS z dn. 10.12.2018 r.** w sprawie dokumentacji pracowniczej (Dz.U. 2018 r., poz. 2369)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
28.	Zapewnienie pracownikom odpowiednich pomieszczeń higieniczno-sanitarnych	**art. 233 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 111 ust. 1 rozp. MPiPS z dn. 26.09.1997 r.** w sprawie ogólnych przepisów bhp (t.j. Dz.U. 2003 r., nr 169, poz. 1650 z późn. zm.)
29.	Spełnianie wymogów bhp w odniesieniu do obiektów i pomieszczeń pracy, w których odbywa się praca	**art. 213–214 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 14–38 rozp. MPiPS z dn. 26.09.1997 r.** w sprawie ogólnych przepisów bhp (t.j. Dz.U. 2003 r., nr 169, poz. 1650 z późn. zm.)
30.	Przeprowadzanie oględzin i pomiarów istniejących w przedsiębiorstwie instalacji	**art. 62 ustawy z dn. 7.07.1994 r.** – Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 2351 z późn. zm.)
31.	Sprawdzanie użytkowanych maszyn i urządzeń technicznych pod kątem spełniania wymagań bhp	**art. 215–219 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 2 ust. 1 i rozdział 4 rozp. MG z dn. 30.10.2002 r.** w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bhp w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz.U. nr 191, poz. 1596 z późn. zm.) **rozp. MG z dn. 21.10.2008 r.** w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz.U. nr 199, poz. 1228 z późn. zm.)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
32.	Utworzenie służby bhp w przedsiębiorstwie	**art. 237[11] k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **rozp. RM z dn. 2.09.1997 r.** w sprawie służby bhp (Dz.U. nr 109, poz. 704 z późn. zm.)
33.	Obowiązek przeprowadzenia postępowania powypadkowego	**art. 234 § 1 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 16 rozp. RM z dn. 1.07.2009 r.** w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (Dz.U. nr 105, poz. 870) **art. 221** Ustawy z dnia 6.06.1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 1444)
34.	Prowadzenie rejestru wypadków przy pracy	**art. 234 § 3 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 16 rozp. RM z dn. 1.07.2009 r.** w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (Dz.U. nr 105, poz. 870) **art. 221** Ustawy z dnia 6.06.1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.)
35.	Prowadzenie rejestru chorób zawodowych i podejrzeń o takie choroby	**art. 235 § 4 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **art. 221** Ustawy z dnia 6.06.1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
36.	Zapewnianie w organizacji przedsiębiorstwa wykonywania działań w zakresie udzielania pierwszej pomocy, zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników (w tym wyznaczanie przeszkolonych pracowników, opracowanie instrukcji postępowania i udzielania pierwszej pomocy, wyposażenie apteczki i jej usytuowanie)	**art. 209[1] § 1 pkt 1 i 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 44 ust. 3 rozp. MPiPS z dn. 26.09.1997 r.** w sprawie ogólnych przepisów bhp (t.j. Dz.U. 2003 r., nr 169, poz. 1650 z późn. zm.)
37.	Zapewnienie łączności ze służbami zewnętrznymi w zakresie udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, ratownictwa medycznego oraz ppoż	**art. 209[1] § 1 pkt 3 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.)
38.	Prowadzenie rejestru prac związanych z narażeniem pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych oraz rejestru pracowników narażonych na te czynniki	**art. 222[1] § 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 7 pkt 2 i 14 rozp. MZ z dn. 22.04.2005 r.** w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia (Dz.U. 2005 r., nr 81, poz. 716 z późn. zm.)

Lp.	Zagadnienie	Przepis, z którym należy się zapoznać
39.	Prowadzenie rejestru prac w kontakcie z substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, a także prowadzenie rejestru pracowników zatrudnionych przy tych pracach	**art. 222 § 2 k.p.** (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 1510 z późn. zm.) **§ 4 ust. 1 i 2 rozp. MZ z dn. 3.08.2012 r.** w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 2235)
40.	Prowadzenie książki obiektu budowlanego, w której znajdują się wpisy protokołów badań konstrukcji czy instalacji	**art. 64 ust. 1 ustawy z dn. 7.07.1994 r.** – Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 2351 z późn. zm.)
41.	Bhp przy urządzeniach energetycznych	**ogłoszony został tekst jednolity w odniesieniu do rozp. Ministra Energii z dn. 28.08.2019 r.** w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1210)
42.	Z dniem 01.01.2023 r. planowane jest wprowadzenie zmian w treści Kodeksu pracy dotyczące możliwości kontroli: trzeźwości pracowników, pracy zdalnej i ochrony trwałości zatrudnienia.	

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY
Główny Inspektorat Pracy
ul. Barska 28/30
02-315 Warszawa
tel.: (22) 391 82 15
e-mail: kancelaria@gip.pip.gov.pl

Wykaz Okręgowych Inspektoratów Pracy
dostępny pod adresem:
www.pip.gov.pl

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
Centrala Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
ul. Szamocka 3/5
01-748 Warszawa
tel.: (22) 560 16 00

Wykaz oddziałów, inspektoratów, biur terenowych ZUS
dostępny pod adresem:
www.zus.pl

CENTRALNY INSTYTUT OCHRONY PRACY – PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY
ul. Czerniakowska 16
00-701 Warszawa
tel.: (22) 623 36 98
e-mail: ciop@ciop.pl
www.ciop.pl

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA
Główny Inspektorat Sanitarny
ul. Targowa 65
03-729 Warszawa
tel.: (22) 345 33 00
e-mail: inspektorat@gis.gov.pl

Wykaz Wojewódzkich Stacji
Sanitarno-Epidemiologicznych
dostępny pod adresem:
www.gis.gov.pl

URZĄD DOZORU TECHNICZNEGO
ul. Szczęśliwicka 34
02-353 Warszawa
tel.: (22) 572 21 00
e-mail: udt@udt.gov.pl

Wykaz oddziałów UDT dostępny pod adresem:
www.udt.gov.pl

Aktualna lista Ekspertów ds. BHP certyfikowanych przez CIOP-PIB znajduje się na stronie www.ciop.pl/Eksperci

www.ciop.pl/Eksperci

CIOP PIB

Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy
ul. Czerniakowska 16, 00-701 Warszawa
tel.: 22 623 36 98, fax: 22 623 36 93
e-mail: ciop@ciop.pl, www.ciop.pl

ISBN 978-83-7373-384-8